

EDİTÖRDEN

Tasavvuf Araştırmaları Enstitüsü Dergisi dördüncü sayısında ağırlıklı olarak tasavvufun temel kaynaklarına ve önde gelen temsilcilerine odaklanıyor. Altısı araştırma makalesi, beşi özgün derleme niteliğinde olmak üzere toplam on bir makaleden oluşan yazıların ilki Üsküdar Üniversitesi Tasavvuf Araştırmaları Enstitüsünden Prof. Dr. **Niyazi Beki**'ye ait. Tasavvuf klasik döneminin etkili sûfilerinden Hasan Harakânî'nin manevî kişiliğine yer verilen bu yazıda aynı zamanda tasavvufta "nâz" makamı da ele alınıyor. İkinci yazıda Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tasavvuf Anabilim Dalı Doktora Programı öğrencilerinden **Muhammet Coşkun**, klasik dönemin bir başka önemli sûfisi Şîrâzlı İbn Hafif hakkında Ebû'l-Hasan ed-Deylemî'nin yazmış olduğu *Kitâbü's-Sîreti's-Şeyh Ebi Abdillâh b. Hafif* isimli eserin, henüz neşredilmemiş yeni bir Farsça tercümesi ve eserin mütercimi hakkında bilgi veriyor. Bu yazıları takip eden iki makale Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî ve eseri *Mesnevî* ile ilgili. Tahran Üniversitesinde dilbilim alanında Yüksek Lisans yapmış tarihçi **Mustafa Dehqan İdris-i Bitlisî**'nin *Heşt Bihişt*'ine dayanarak Mevlânâ'nın Osmanlı sultanı II. Murad üzerindeki etkisine dikkat çekiyor ve *Heşt Bihişt*'in VI. kitabından bir bölümün tenkitli neşrini sunuyor. Kocaeli Üniversitesi Rektörlük Türk Dili Bölümünden Öğr. Gör. Dr. **Derya Kılıçkaya**, *Mesnevî*'nin IV. cildinde yer alan bir kıssa özelinde, insanın sınırsız dünyevî arzularının karşılanması noktasında başkalarından beklentisini ve yaşadığı hayal kırıklıklarını tasavvuf ve patronaj kavramı açısından inceliyor. Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden Dr. Öğr. Üyesi **Özkan Öztürk**, İbnü'l-Arabî'nin *İnşâü'd-devâir*, *Fütûhât-ı Mekkiyye* ve *Ankâ'u Muğrib* gibi eserlerinde yer verdiği "ilahî isimlerin diyalogu" çerçevesinde, Muhyî-yi Gülşenî'nin *Risâle fi esmâ'llâhi'l-hüsnâ* ve *İttihâd-ı esmâ' behüvviyet-i müsemmâ* isimli risâlelerini ele alıyor ve bu iki eserde Ekberî ekolün varlık tasavvurunun izlerini sürüyor. Araştırma makalelerinin sonuncusu ise Lehigh Üniversitesi Franklin and Marshall College'dan Dr. Öğr. Üyesi **SherAli Tareen**, tarafından kaleme alındı. Yazar burada Hintli Nakşbendî şeyhi Mirzâ Mazhar Cân-ı Cânân'ın *Sülûk-ü Tarikat* isimli Farsça eserinin, İngilizcedeki ilk tam tercümesini sunuyor ve bu eser özelinde Nakşbendîliğin sülûk metodu hakkında bilgiler veriyor.

Dördüncü sayının özgün derleme niteliğindeki yazıları Middlebury College'dan Dr. Öğr. Üyesi **Ata Anzali**'nin İran'da modern öncesi dönemden modern döneme geçişte önemli bir rol oynayan "irfân" kavramını incelediği çalışmasıyla başlıyor. Ardından emekli öğretim üyesi Prof. Dr. **Mehmet Demirci**'nin ilk işârî tefsir yazarı Sehl b. Abdullah Tüsterî'nin *Tefsîrü'l-Kur'âni'l-'azîm*'i bağlamında birtakım temel tasavvufî kavramların açıklanmasıyla devam ediyor. Cincinnati Üniversitesi'nde Dr. Öğr. Üyesi **Muhammad U. Faruque**'nin "dikkat ve bilinç" üzerine İslâm felsefesi ve tasavvuftaki dikkat ve farkındalığa dair nazarî ve amelî uygulamalardan yararlanarak hazırladığı makalesinde, dikkatin yalıtılmış bir zihinsel

olgu olmadığı, dolayısıyla bilincin temel yapısı çerçevesinde anlaşılması gerektiği savunuluyor. Dr. **Fariz Halilli** tarafından hazırlanan “Azerbaycan’da Halvetîlik Arkeolojisi” başlıklı bir sonraki makale Halvetîliğin kurucusu Pîr Ömer Halvetî’nin hankâhında gerçekleştirilen arkeolojik kazı çalışmalarını konu ediniyor ve son bulguları Türkiye’deki akademik çevrelere ilk defa bu yazıyla duyuruyor. Bölümün son yazısı ise emekli öğretim üyesi Prof. Dr. **Mustafa Kara**’nın Diyarbakırlı Said Paşa ve oğulları Süleyman Nazif ile Faik Âli’nin eserlerinden seçkilerle tanıtımını konu ediniyor.

Yazılarıyla dergimize katkıda bulunan araştırmacılara müteşekkirimiz. Bir sonraki sayıda görüşmek dileğiyle...

Prof. Dr. Reşat Öngören

FROM THE EDITOR

The fourth issue of the Journal of the Institute for Sufi Studies (JISS) focuses mainly on the primal sources and the primary representatives of Sufism. In total of eleven papers, six of them being research articles and the rest fall under the category of other types and essays, the first one of the research articles was written by Professor **Niyazi Beki** at the Institute of Sufi Studies. In his work, which includes the spiritual personality of Abū Ḥasan al-Kharaqānī, a prominent figure of the classical period of Sufism, Beki discusses a Sufi concept, the maqām of coyness (*nāz*). In the following article, **Muhammet Coşkun**, a PhD candidate at Uludağ University Faculty of Theology Department of Sufism brings forth a new Persian translation of the book called *Kitāb al-Sīrat al-Shaykh Abī Abdillāh b. Ḥafīf* written by Abū al-Ḥasan al-Daylamī, and informs us on its translator, who remained anonymous so far. The next two articles are about Mawlānā Jalāl al-Dīn al-Rūmī and his magnum opus *Mathnawī*. Based on Idrīs al-Bitlisī's *Hasht Bihisht*, historian **Mustafa Dehqan**, who holds a Master's degree in linguistic from the University of Tehran, draws attention to Mawlānā's influence on the Ottoman Sultān Murād II and presents a critical edition of a chapter from the sixth book of *Hasht Bihisht*. Our second article related to Mawlānā was composed by **Derya Kılıçkaya**, a lecturer at Kocaeli University Department of Turkish Language examines how human beings put their expectations of fulfilling their infinite worldly desires on other people and the inevitable disappointments arising out of it in terms of Sufism and the concept of patronage in the context of a parable from the fourth volume of *Mathnawī*. Assistant Professor **Özkan Öztürk** at Namık Kemal University Faculty of Theology discusses two treatises of Muḥyī-ye Golshanī, named *Risālah fi asmā' illāhi al-ḥusnā* and *Ittiḥād al-asmā' ba-huwwiyyah al-musammā* within the framework of the famous "dialogue of the Divine Names" featured in Ibn-'Arabī's works such as *Inshā' al-Dawā'ir*, *al-Futūḥāt al-Makkīyya* and *'Anqā' Mughrib*, and traces the cosmological views of Akbarīan school within the aforementioned *rasā'il*. Our final research article belongs to Dr. **SherAli Tareen** from Franklin&Marshall College at Lehigh University. Dr. Tareen presents the first complete translation of the Persian work *Sulūk-i Ṭarīqa* of the Indian Naqshbandī Shaykh Mirzā Mazḥar Jān-i Jānān, and also informs us on the Naqshbandī method of wayfaring (*sulūk*).

First of the articles falls under the category of other types and essays is the work of Dr.

Ata Anzali from Middlebury College, Vermont. Dr. Anzali discusses the concept of *ir-fān*, which had an important effect on the transition from the pre-modern to the modern period in Iran. The following work by Professor Emeritus **Mehmet Demirci** explains some fundamental concepts of Sufi thought based on Sahl b. ‘Abd Allāh Tustarī’s *Tafsīr al-Qur’ān al-‘Azīm*, which is the earliest surviving Sufi commentary on the Qur’ān. In his article Dr. **Muhammad U. Faruque** at Cincinnati University first discusses the topics of attention and consciousness, and analyses the theoretical and practical implementations of attention and awareness from the perspectives of both Islamic philosophy and Sufism. Criticizing reductive theories of attention, he brings forward a new approach which takes attention not as an isolated mental phenomenon, and therefore should be acknowledged in the view of the basic structure of consciousness. The next to last article titled “*Khalwatiyya Archaeology in Azerbaijan*” by Dr. **Fariz Halilli** deals with the archaeological excavations carried out in the *khanqāh* of Pīr ‘Umar Khalwatī, the founder of the Khalwatiyyah order, and shares the latest findings with the Turkish academia for the first time. The final article in this category belongs to Professor Emeritus **Mustafa Kara**, in which he presents a family from Diyarbakır, Said Pasha and his sons Süleyman Nazif and Faik Ali through a selection of their own works.

We are grateful to the contributors for this unique collection of articles.

Professor Reşat Öngören